

травматичний досвід у досвід солідарності, взаємопідтримки й творчого опору [5, с. 21].

До зовнішніх ресурсів належить підтримка професійної спільноти: супервізійні й інтервізійні зустрічі, творчі об'єднання, спільні мистецькі проекти, групи взаємодопомоги, у межах яких педагоги можуть обговорювати свої переживання, обмінюватися практиками емоційної саморегуляції й відчувати себе не самотніми в труднощах. Важливою є адміністративна й інституційна підтримка: визнання додаткового емоційного навантаження вчителя в умовах війни, створення максимально безпечного й гуманного освітнього середовища, включення тем психогієни, профілактики вигорання, навичок самодопомоги до програм підвищення кваліфікації.

До ключових умов підтримки емоційного благополуччя вчителів мистецьких дисциплін у період війни можна віднести: розвиток навичок самодопомоги (дихальні вправи, тілесно-орієнтовані практики, майндфулнес-техніки), систематичне використання власних арт-ресурсів для саморегуляції, продуманий режим праці й відпочинку, опору на мережу соціальної підтримки, а за потреби – звернення по професійну психологічну допомогу.

Таким чином, емоційне благополуччя вчителів мистецьких дисциплін у період війни постає як багатовимірний феномен, що поєднує індивідуально-психологічні характеристики педагога, його професійну ідентичність, рівень емоційного інтелекту, креативний потенціал та якість соціально-професійного середовища. Визначення специфічних психологічних ризиків і ресурсів цієї категорії педагогів створює підґрунтя для розроблення цілеспрямованих програм психолого-педагогічної підтримки, спрямованих на профілактику емоційного вигорання, розвиток психологічної стійкості й емоційної компетентності, збереження здатності вчителя мистецтва виконувати свою гуманістичну й культуротворчу місію в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Перспективи подальших розробок пов'язані з емпіричним дослідженням рівня емоційного благополуччя вчителів мистецьких дисциплін у різних регіонах України, оцінкою ефективності конкретних психо-корекційних, тренінгових та арт-терапевтичних програм для педагогів, а також із розробленням практичних методичних рекомендацій щодо інтеграції компонентів психогієни й емоційної освіти в систему професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін.

Список використаних джерел:

1. Карамушка Л. М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : Метод. рекомендації. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2022. 52 с.

2. Кондратюк С. Емпіричне дослідження психоемоційних станів педагогів в умовах воєнного стану. *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*. 2023. Вип. 18. С. 39–47.
3. Панок В. Г. Діяльність психологічної служби у системі освіти в умовах воєнного стану: виклики та завдання. *Психологія і суспільство*. 2022. № 1–2 (87). С. 9–18.
4. Портницька Н., Савиченко О., Тичина І. Психічне здоров'я педагогів в умовах війни. *Журнал соціальної та практичної психології*. 2025. № 5. DOI: 10.32782/psy-2025-5-6.
5. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: в межах і за межами буденності : монографія. Київ : Либідь, 2003. 376 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2025-2.31>

Заковоротна А. С.
здобувач рівня фахової передвищої освіти
Науковий керівник: Сергєєнко О.М.
кандидат педагогічних наук
Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради
Академія мистецтв імені Павла Чубинського

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЕСТРАДНОГО ВИКОНАВЦЯ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ: ПЕДАГОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Анотація. Вивчення впливу цифрових технологій та відсутності живого акустичного середовища на процес навчання вокалу. Аналіз ефективності онлайн-занять з постановки голосу, роботи з мікрофоном та сценічного руху. Пропозиції щодо адаптації навчальних програм та критеріїв оцінювання.

Ключові слова: онлайн-навчання, естрадне виконавство, професійні компетенції, дистанційна освіта, технічні засоби, педагогічні виклики.

Abstract. The study investigates the impact of digital technologies and the absence of a live acoustic environment on the vocal training process. The research analyzes the effectiveness of online lessons in vocal technique development (voice placement), microphone technique, and stage movement. The paper proposes recommendations for the adaptation of educational curricula and assessment criteria.

Keywords: online learning, pop vocals, professional competencies, distance education, pedagogical challenges.

Перехід освітнього процесу в дистанційний формат, прискорений глобальними викликами (зокрема, військовими діями в Україні), виявив критичні педагогічні та технічні прогалини у підготовці фахівців творчих спеціальностей. Формування професійних компетенцій естрадного виконавця (сценічний рух, робота з мікрофоном, постановка голосу) традиційно вимагає живого акустичного середовища та безпосередньої взаємодії з викладачем.

Актуальність нашого дослідження обумовлена цифровою трансформацією навчання. Проблема полягає у відсутності ефективних навчальних стратегій та адаптованих критеріїв оцінювання для повноцінного

формування виконавських компетенцій студентів в умовах, коли фізичний (акустичний) простір замінений цифровими платформами та побутовими умовами.

Забезпечення неперервності та якості мистецької освіти є стратегічним завданням для збереження культурного потенціалу нації та відновлення освітньої інфраструктури України.

Аналіз наукової літератури останніх років свідчить про зростаючий інтерес до впливу діджиталізації на мистецьку освіту, але виявляє дефіцит конкретних методик для естрадного виконавства.

Попри глобальну цифрову трансформацію, перехід мистецької освіти до дистанційного формату виявив низку специфічних викликів, які безпосередньо стосуються виконавських дисциплін. Основна проблема полягає у необхідності перенесення цілісного, фізично-акустичного процесу взаємодії в цифровий, віртуальний простір, що призводить до втрати критично важливих сенсорних даних [1]. Як зазначає М. К. Мешков, «дистанційне навчання є викликом для музично-виконавської освіти», оскільки воно унеможлиблює безпосереднє відчуття акустичного простору та вимагає від викладача розробки якісно нових підходів до розвитку аудіального самоконтролю студента в умовах неконтрольованого домашнього середовища [1, с. 171]. Схожої думки дотримується Л.О. Хоменко, яка акцентує, що для студентів музичних спеціальностей ключовим завданням стає «особлива увага до невербальної комунікації», адже технічні засоби (камера, мікрофон) не можуть повноцінно передати такі важливі аспекти виконавської техніки, як постановка тіла, опора дихання та нюанси артикуляції. Отже, сучасна педагогіка мистецтва вимагає негайної розробки адаптованих методик та критеріїв оцінювання, які враховуватимуть ці технологічні та фізичні обмеження, зберігаючи при цьому високу якість формування виконавських компетенцій [2, с. 105].

Глобальний перехід до дистанційної освіти виявив низку фундаментальних викликів, які потребують системного вирішення. Одним із найбільш критичних аспектів є проблема технічної нерівності (Digital Divide). Українські дослідники, такі як В. Ю. Биков, акцентують увагу на необхідності відповідного інформаційно-технологічного забезпечення та його нерівномірності серед учасників освітнього процесу [3, с. 10]. Ця проблема поглиблюється, оскільки значна частина студентів стикається з обмеженим доступом до високошвидкісного інтернету та недостатньою якістю обладнання, що особливо підкреслюється в працях зарубіжних вчених, наприклад, М. Аднана та К. Анвара [4, р. 46]. Крім того, не менш важливими є психолого-педагогічні виклики: зниження мотивації до навчання через відсутність живого соціального контакту, а також значні труднощі з контролем самостійної роботи та об'єктивним оцінюванням. Це вимагає розробки нових навчальних стратегій та адаптованих критеріїв оцінювання,

на чому наполягає український науковець О. М. Спірін, досліджуючи питання цифрової компетентності педагогів та відповідної методики [5, с. 5]. Отже, ефективність дистанційного навчання прямо залежить від подолання цих технічних, соціальних та методичних бар'єрів.

Крім технічних і методичних викликів, дистанційна освіта у сфері мистецтва породжує низку психолого-педагогічних проблем, які безпосередньо впливають на творчий процес. Низка дослідників, включаючи Т. В. Зінченко та О. В. Рябініну, розглядають питання психоемоційного напруження студентів, що є прямим наслідком тривалої соціальної та фізичної ізоляції [6, с. 42]. Відсутність безпосереднього контакту з викладачем, сценою та аудиторією може спричиняти тривожність, зниження рівня внутрішньої мотивації та самовідчуття. У цих умовах гостро постає необхідність розвитку у студентів самоменеджменту та саморегуляції творчої діяльності. Успішність навчання, особливо у виконавській сфері, де потрібна висока концентрація та дисципліна, напряду залежить від здатності студента організувати власний час та домашній акустичний простір для самостійної роботи, перетворюючи потенційно ізолююче середовище на простір продуктивної самоосвіти [7, с. 95]. Таким чином, сучасна педагогіка має фокусуватися на інструментах підтримки психоемоційного благополуччя та цілеспрямованого формування навичок самостійної творчої діяльності.

Існує нагальна потреба у синтезі педагогічних знань про естрадне виконавство та інструментів цифрової теорії навчання для розробки комплексного, адаптованого курсу навчання.

Попри означені вище акустичні та сценічні обмеження, сучасна педагогіка вокалу розробляє компенсаційні механізми, які дозволяють підтримувати високу якість виконавської підготовки. Ключовим стратегічним рішенням є збільшення частки асинхронного навчання. Цей підхід мінімізує вплив затримок зв'язку та компресії звуку, оскільки основна корекційна робота викладача відбувається з якісними аудіо- та відеозаписами вокальних вправ та щоденниками прогресу, надісланими студентом. Крім того, невід'ємною вимогою до технічного оснащення стає використання професійного аудіо-інтерфейсу та якісних мікрофонів, що виводить якість фіксованого звукового матеріалу на академічний рівень. Щодо сценічної майстерності, то методики адаптуються шляхом переходу від навчання "широкого" руху до роботи над мімікою, жестами та виразом очей (робота "на камеру"). Також, перспективним напрямом, хоча й вимагаючим значних інвестицій, є використання технологій VR/AR для моделювання сценічного простору та відчуття присутності аудиторії.

Для успішної реалізації вищезазначених адаптованих методик, необхідна фундаментальна інтеграція міждисциплінарних курсів у навчальні програми. Сучасний вокаліст-виконавець має бути обізнаний з Основами Аудіо-Діджиталізації, включаючи роботу з DAW (Digital Audio Workstation,

наприклад, Audacity чи GarageBand), та володіти навичками базового зведення та корекції звуку. Паралельно, вкрай актуальними стають курси Відео-презентації та YouTube-маркетингу, які навчають студентів створювати якісний відеоконтент, працювати зі світлом та кадром, ефективно реалізуючи самопродюсування у цифровому середовищі. Нарешті, з огляду на психоемоційні виклики ізоляції, необхідне включення курсів психологічної стійкості, зокрема тренінгів із самоменеджменту та подолання стресу, для забезпечення стабільної та дисциплінованої творчої діяльності в умовах самоізоляції.

Традиційна система оцінювання, заснована на живому виконанні в акустичному просторі, виявляється недостатньо об'єктивною в дистанційному форматі. Тому вона має бути доповнена новими, цифрово-орієнтованими критеріями. Центральне місце займає Портфоліо-оцінювання, що передбачає оцінку динаміки прогресу студента на основі регулярно наданих аудіо- та відеозаписів, а не лише фінального іспиту. Вводиться критерій технічної якості запису, який оцінює здатність студента використовувати обладнання та програмне забезпечення для створення якісного кінцевого цифрового продукту. Ключовим інноваційним елементом є оцінювання критичного самоаналізу: студента просять не лише надати запис, але й супровідний письмовий чи усний аналіз власних виступів, демонструючи здатність до самокорекції та рефлексії над виконанням. Така комплексна система забезпечує більш глибоку та об'єктивну оцінку виконавських компетенцій у цифровому вимірі.

Умови дистанційного навчання перетворюють виконавця на самопродюсера. Це реалізується через введення проєктних завдань, які вимагають від студента самостійного запису, зведення та монтажу своїх виступів. Таким чином, виконавець отримує не лише вокальну, а й технологічну компетенцію, що є критично важливою для сучасної музичної індустрії.

Онлайн-навчання естрадних виконавців, незважаючи на технічні та акустичні обмеження, виявило потенціал для формування нових професійних компетенцій, які є критично важливими для артиста 21 століття: медіаграмотність, самопродюсування та психологічна автономія. Основний висновок полягає в необхідності гібридної моделі навчання, де цифрові інструменти використовуються не як вимушена заміна, а як доповнення до класичних педагогічних методів.

Подальшого дослідження потребує впровадження та апробація нових навчальних програм, які включають курси з аудіо- та відео-редагування, розробка уніфікованих методичних рекомендацій для викладачів щодо роботи з типовими технічними спотвореннями звуку під час онлайн-занять, дослідження психологічного впливу дистанційної освіти на професійну самоідентифікацію молодого артиста.